

**KONKURS JĘZYKA POLSKIEGO
DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Z WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2026/2027**

I. ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY NA WSZYSTKICH ETAPACH KONKURSU

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi i poszerzającymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w części dotyczącej przedmiotu język polski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. Tekst rozporządzenia dostępny po linkiem: <https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/podstawa-programowa/>

Od ucznia wymaga się znajomości lektur obowiązkowych z podstawy programowej (poznawanych w całości – **uczestnicy będą przywoływać lektury tylko w funkcji kontekstu**) i tekstów kultury zawartych w wykazie dołączonym do programu konkursu, wraz z niezbędnymi dla interpretacji kontekstami biograficznymi, historycznymi, teoretycznoliterackimi, społecznymi, kulturowymi.

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami z zakresu:

- kompetencji czytelniczych: rozumienia treści i rozpoznawania struktury tekstu; rozpoznawania różnych funkcji języka, odbioru znaczeń metaforycznych i symbolicznych; pogłębionej analizy oraz interpretacji tekstów kultury; formułowania pogłębionych oraz uzasadnionych opinii i komentarzy, potwierdzających bardzo dobrą znajomość oraz zrozumienie analizowanych tekstów kultury;
- uwzględniania w analizie specyfiki tekstów kultury;
- posiadania wiadomości na temat różnych rodzajów sztuki (literatura, film, teatr, muzyka, sztuki plastyczne) i umiejętności odczytywania tych tekstów kultury;
- odkrywania elementów dialogu między tekstami kultury;

- rozpoznawania cech rodzajów i gatunków literackich;
- posługiwania się ze zrozumieniem pojęciami z dziedziny teorii literatury i wiedzy o kulturze;
- wskazywania środków stylistycznych oraz określania ich funkcji w tekście;
- stosowania ze zrozumieniem pojęć dotyczących wartości i postaw;
- nazywania w oparciu o teksty kultury zagadnień egzystencjalnych, filozoficznych, etycznych, moralnych, społecznych;
- erudycyjnego posługiwania się językiem polskim, dostosowanym do sytuacji komunikacyjnej; celowego i funkcjonalnego wprowadzania środków językowych do własnych tekstów; poprawnego stosowania związków frazeologicznych dotyczących tematyki konkursu oraz cytatów wprowadzających kolejny etap konkursu;
- rozpoznawania stylów językowych i odmian języka oraz nazywania ich cech charakterystycznych w zakresie słownictwa i składni, w odniesieniu do lektur z podstawy programowej oraz lektur konkursowych;
- rozpoznawania intencji wypowiedzi;
- funkcjonalnego stosowania pojęć i terminów z zakresu nauki o języku (np. zdanie i rodzaje zdań, równoważnik zdania, imiesłowy, części mowy, części zdania...);
- dokonywania działań na cudzym tekście (np. streszczanie, parafrazowanie, sporządzanie notatki w różnych formach);
- tworzenia wypowiedzi spójnych, poprawnych pod względem językowo-stylistycznym, w formie dłuższej i krótszej (np. dedykacji, streszczenia, zaproszenia, notatki prasowej, hasła słownikowego i encyklopedycznego, opisu sytuacji, opisu dzieła sztuki, opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, charakterystyki postaci, charakterystyki porównawczej, recenzji, rozprawki, eseju, opowiadania, listu, przemówienia, wywiadu);
- starannej redakcji i dbałości o estetykę tekstu napisanego ręcznie;
- czytelnej korekty błędów językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych.

W każdym etapie uczestnicy mogą otrzymać nieznany im fragment tekstu popularnonaukowego o charakterze filozoficznym, literackim lub językowym, który należy przeczytać i wykonać zadania związane z dołączonym tekstem oraz lekturami z poniższej listy.

W I etapie uczestnicy będą redagować wypowiedzi w formach krótszych (np. zaproszenie, ogłoszenie, kartka pocztowa, list, pamiątnik...). W II i III – wypowiedzi zarówno w formach krótszych, jak i dłuższych.

II. TEMAT PRZEWODNI KONKURSU W ROKU SZKOLNYM 2026/2027: „Aby istnieć, człowiek musi się buntować!” (Albert Camus)

Etap I – „Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu” (Antoine de Saint-Exupéry)

1. Lindgren Astrid, *Ronja, córka zbójnika*, tłum. Anna Węgleńska, „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2004.
2. Norwid Cyprian Kamil, *W Weronie*, [w:] tegoż, *Poezje*, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2010, s. 60.
3. Pągowski Andrzej, plakat do *Romea i Julii*, [w:] <https://pagowski.pl/pl/p/ROMEO-I-JULIA/60>
4. de Saint-Exupéry Antoine, *Mały Książę*, tłum. Jan Szwykowski, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa ~~2024~~ 1994 i nast. (Aktualizacja 4.08.2026 r.)
5. Shakespeare William, *Romeo i Julia*, tłum. Stanisław Barańczak, Wydawnictwo Znak, Kraków 2006.
6. *Most do Terabithii* – film w reż. Gábora Csupó (2007).

Etap II – „Człowiek jest skazany na wolność” (Jean-Paul Sartre)

1. Anioł Michał, *Wygnanie z raju* (fresk), [w:] <https://eszkola.pl/jezyk-polski/wygnanie-z-raju-805.html>
2. Gałczyński Konstanty Ildefons, *Żarłoczna Ewa*, [w:] tegoż, *Teatrzyk Zielona Gęś*, Wydawnictwo Iskry, Warszawa 2009, 36.
3. Le Guin Ursula, *Czarnoksiężnik z Archipelagu*, tłum. Stanisław Barańczak,

Prószyński i S-ka, Warszawa 2010.

4. Miłosz Czesław, *Ogrodnik* [z tomu *To*], [w:] tegoż, *Wiersze wszystkie*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2011, s. 1197.
5. *Pismo święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia. Księga Rodzaju*, (rozdział 3: *Upadek pierwszych ludzi*), Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2014.
6. Szymborska Wisława, *Utopia* [z tomu: *Wielka liczba*], [w:] tejże, *Wybór poezji*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2018, s. 262-263.

Etap III – „Przyszłość należy do tych, którzy wierzą w piękno swych marzeń” (Eleanor Roosevelt)

1. Bach Richard, *Mewa*, tłum. Radosław Zubek, Rebis, 2003.
2. Bruegel Pieter, *Pejzaż z upadkiem Ikara*, [w:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pejzaż_z_upadkiem_Ikara
3. Kleinbaum Nancy Horowitz, *Stowarzyszenie umarłych poetów*, tłum. Paweł Laskowicz, Rebis, Poznań 2003.
4. Markowska Wanda, *Dedal i Ikar* [w:] *Mity Greków i Rzymian*, Iskry, Warszawa 1990, s. 199-201.
5. Owidiusz, *Przemiany (Metamorfozy)*, tłum. Bruno Kiciński, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2002, s. 182-185.
6. *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* – film w reż. Petera Weira (1989).